

REPUBLIEK SURINAME

JAARREDE

**VAN DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME
ZIJNE EXCELLENTIE D. D. BOUTERSE
HOUDENDE EEN UITEENZETTING VAN HET DOOR
DE REGERING TE VOEREN BELEID IN 2016**

**EN DE REDE BIJ DE INDIENING VAN
DE ONTWERP-BEGROTINGEN VOOR
HET DIENSTJAAR 2016**

MEDE INHOUDENDE DE REGERINGSVERKLARING:

“EEN WELZIJNS-SAMENLEVING DOOR DUURZAME ECONOMISCHE GROEI”

*Planning, Efficiëntie, Productie en Educatie
voor Gezondheid, Sociale Zekerheid, Veiligheid en een schoon Milieu*

**VAN DE REGERING BOUTERSE – ADHIN
2015 – 2020**

**UITGESPROKEN DOOR ZIJNE EXCELLENTIE
DESIRÉ DELANO BOUTERSE**

**IN DE NATIONALE ASSEMBLEE OP
WOENSDAG 30 SEPTEMBER 2015
OM 10.00 UUR**

Mevrouw de Voorzitter,

Politiek-historisch lijken wij aan het begin te staan van een ommekeer in politiekvoering in ons land. Wij percipiëren tekenen van een kentering, van een opmerkelijke discontinuïteit met politiekvoering in het verleden. De eerste sporen van een doorbraak naar nieuwe verhoudingen en benaderingen in de politiek, verschijnen na de uitslag van de verkiezingen van 25 mei 2015 aan het firmament. Wij nemen deze gelegenheid te baat, Mevrouw de Voorzitter, De Nationale Assemblée te bedanken voor de unieke wijze waarop zij heeft gewerkt aan een vlotte verkiezing van de President en Vice-President op 14 juli jl., opdat zulks reeds in Uw Geacht College haar beslag kon krijgen: U heeft historie geschreven met deze constructieve opstelling ten faveure van onze gehele Natie. De sfeer van samenwerking, onderling begrip en kritische begeleiding, die alle gericht zijn op onze gezamenlijke toekomst, voldoet aan de wensen van ons volk en aan de eisen van het tijdsgewricht waarin wij leven. Het geeft geloof en vertrouwen in de toekomst dat wij met al onze verschillen in zienswijzen en tevens met de respectvolle wederzijdse acceptatie hiervan, onze recent ingezette vernieuwingstrend kunnen doorzetten.

Mevrouw de Voorzitter,

De uitslag van de onlangs gehouden algemene verkiezingen is u bekend. Ook bent u inmiddels bekend met de gevormde Regeercoalitie, die in Uw Geacht College over een breed draagvlak kan beschikken. Het Regeerakkoord tussen de partijen voor deze Regeerperiode is op 10 augustus jl. getekend en dit akkoord vormt de politieke basis voor de Regeringsverklaring en het Regeerbeleid 2015 - 2020. Op 12 augustus 2015 heeft uw Geacht College, de President en Vice-President beëdigd en direct hieropvolgend, op dezelfde dag, heb ik als executief President, vijftien (15) Ministers van het Kabinet beëdigd. De laatste twee Ministers van het Kabinet, heb ik op 04 September jl. beëdigd, waardoor wij komen op zeventien (17) Ministers.

Met de gehouden eerlijke, algemene en vrije verkiezingen met geheime stemming op 25 mei 2015, met de beëdiging van de volksvertegenwoordigende lichamen op elk niveau, met de verkiezing van de Voorzitter en Vice-Voorzitter van uw Geacht College, met de verkiezing in Uw Geacht College van de President en de Vice-President van de Republiek Suriname en met de beëdiging van de Ministers van het Kabinet Bouterse en met de installatie van de

leden van de Staatsraad, is stipt voldaan aan de eisen van onze parlementaire democratie, in casu aan onze Regeringsvorm, zoals is vervat en uitgewerkt in onze Grondwet van 1987, laatstelijk gewijzigd in 1992, en in overige wetten en regelingen, die hieruit voortvloeien.

Vandaag presenteren wij u, tijdens deze eerste Buitengewone Vergadering van de zittingsperiode 2015 – 2020 van Uw geacht College, Mevrouw de Voorzitter, zoals gebruikelijk de Jaarrede, ingevolge artikel 81 van onze Grondwet, inhoudende een uiteenzetting over het door de Regering te voeren beleid over het dienstjaar 2016 en de Rede bij de indiening van de Ontwerp-Begrotingen voor dit dienstjaar, voortvloeiende uit en mede inhoudende, de Regeringsverklaring 2015 – 2020, namelijk de contouren van het Regeerbeleid over deze Regeerperiode.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering heeft officieel op 12 augustus 2015, in een periode van bijzondere uitdagingen, het roer van het land overgenomen. De Regering is zich er volledig van bewust, dat regeren in deze periode geen kwestie zal zijn van “business as usual”. Wij zijn geconfronteerd met een nieuw tijdperk, dat van ons nieuwe verwachtingen heeft. Wij zullen uit een ander vat moeten tappen; wij zullen een nieuwe richting moeten inslaan; wij zullen nieuwe wegen moeten bewandelen; wij zullen, Mevrouw de Voorzitter, een ander, een nieuw beleid moeten voeren, met nieuwe economische dimensies, die sociaal en ecologisch tolerabel en acceptabel zijn. Wij zijn in een tijd beland, waarbij wij allen, maar zeker onze politieke, economische, sociale, culturele, religieuze leiders, vakbondsleiders, alsmede al onze experts onmisbaar zijn en opgeroepen worden om hun krachten te bundelen, om de nieuwe uitdagingen samen met de Regering aan te gaan en hiervoor rechtvaardige en tegelijkertijd slagvaardige oplossingen te vinden, die in hierbij horende wetgeving zullen moeten worden vastgelegd en in duurzame maatschappelijke structuren zullen moeten zijn ingebed. In de hedendaagse wereld, Mevrouw de Voorzitter, zien wij een steeds toenemend gebruik, van leiders om zowel formele als informele kanalen te benutten om relaties met elkaar te verdiepen, in het belang van vrede en ontwikkeling. Ook in ons land zien wij deze trend opgeld doen, waarbij politieke leiders in en buiten de Regering elkaar in deze zin ontmoeten, waardoor dialoog over onze gemeenschappelijke nationale agenda als Natie, met meer wederzijds begrip, kritische bijdragen en effectiviteit, in het voordeel van de ontwikkeling van ons volk kan plaatsvinden.

Mevrouw de Voorzitter,

Voorafgaande aan de uiteenzetting over het te voeren beleid in het Dienstjaar 2016, neem ik de vrijheid u de contouren van het te voeren beleid in de Regeerperiode 2015 – 2020 van de Regering Bouterse voor te houden. De Regering zal in deze regeerperiode de hoogste prioriteit geven aan drie zaken, die mijn Regering ziet als randvoorwaarden, die fundamenteel zijn voor ons voortbestaan als territorium alswel als Natie. Deze randvoorwaarden zijn overstijgend aan omstandigheden waarmee wij normaliter geconfronteerd worden. Dat wil zeggen dat deze drie randvoorwaarden, - die manifest aanwezig zijn -, voor het bestaan van ons land als eenheids Natie en voor het voortbestaan van ons land als territorium met zijn geografische coördinaten, van cruciaal belang zijn om hieraan met de nodige prioriteit, onvoorwaardelijke politieke en beleidsaandacht te geven, ter wille van een onverwijlde structurele aanpak en tevens duurzame oplossing hiervan.

Ten eerste, Mevrouw de Voorzitter, zijn daar de gevolgen van de *zeespiegelstijging*, waartegen wij ons zullen moeten verdedigen. In het kader van de klimaatsverandering in het algemeen en de zeespiegelstijging in het bijzonder, behoort ons land tot de meest bedreigde landen, met het risico van het onder water lopen van delen van zijn territorium, met name de kuststrook.

Vooraf de laatste jaren worden wij voelbaar en zichtbaar blootgesteld aan een versneld proces van de gevolgen van klimaatsverandering en worden wij onderworpen aan de beproevingen hiervan. Ruk- en stormwinden, vergezeld van zware en aanhoudende regenbuien, eisen hun tol met de aangerichte schade hierdoor aan woningen, scholen, aanplantingen, verkeersmeubilair, rollend materieel en andere zaken. In het bijzonder worden wij steeds verder “tegen de muur gedrukt” door de bevestiging van de klimaatsverandering. Wij zijn geconfronteerd met deze grote uitdaging en zullen met gepaste spoed aan de slag gaan en preventief handelen om land, vruchtbare grond, burgers, hun leven en hun bezittingen te beschermen en veilig te stellen. Het beschermen van ons land en ons volk tegen de gevolgen van de klimaatsverandering zien wij als onze allereerste uitdaging en de Regering zal ferm hierin voorgaan!

Er zal een urgentiebeleid van duurzame bescherming van onze kust gevoerd worden, waardoor aan het einde van deze Regeerperiode een solide basis gelegd zal zijn, die de veiligheid van onze kust, van ons gemeenschappelijk landgoed en van ons volk, als wezenlijk

zal kunnen garanderen. Wij hebben niet zoveel tijd meer: NU moeten wij effectieve verdedigingswerken, zowel van natuurlijke als van kunstmatige aard, in werking stellen!

Grootscheepse mangrove beplantingen langs de gehele kust zullen met de nodige intensiteit gepleegd worden; waar de stijging van het zeewater alarmerend is en waar geen of onvoldoende mangrove bescherming aanwezig is, zullen geen risico's mogen worden genomen en zal de aanleg van dijken strak ter hand genomen worden.

En Mevrouw de Voorzitter, terwijl wij de kustverdediging opzetten, zullen wij moeten overgaan tot het meer landinwaarts, systematisch ontwikkelen van economische groeikernen, met infra-structurele voorzieningen en productie-structuren, ter verwezenlijking van grote bevolkingsconcentraties, op te vangen door reeds opgezette en verder te ontwikkelen bestuurscentra.

Met deze aanpak zullen wij van de nood een deugd maken: terwijl wij onze kustverdediging opzetten, voor behoud van ons territorium, - met name van de kust - en voor de veiligheid van onze kustbewoners, zullen wij, genoodzaakt door de strijd tegen de stijgende zee, tegelijkertijd een beleid voeren, dat het midden en het zuiden van ons land tot ontwikkeling zal brengen c.q. geschikt zal maken om er te wonen, te werken, te leven en te produceren. Door deze aanpak zal niet alleen de veiligheid van land en volk en dus van ons welzijn op veelzijdige wijze gediend zijn, maar zal ook onze economische en industriële groei, vanuit ons gehele grondgebied in vizier gebracht worden en zullen deze, nieuwe en krachtige impulsen krijgen voor een versnelde en tevens integrale nationale ontwikkeling.

Wij hebben nog slechts enkele decennia, om onze verdediging tegen het stijgende zeewater op te bouwen. Met medewerking van allen, zullen wij deze titanenstrijd tegen het water, Mevrouw de Voorzitter, niet alleen kunnen winnen, maar deze ook kunnen omzetten in een strategische ontwikkeling van ons geheel grondgebied.

Mevrouw de Voorzitter,

Soevereiniteit van Staten, een tweede randvoorwaarde, Mevrouw de Voorzitter, staat onder grote druk. De machtstegenstellingen in Europa, in het Midden-Oosten, in Afrika en Azië, leiden tot vele conflicten, bloedige oorlogen en wrede terroristische aanslagen, gepaard gaande met veel slachtoffers en ongekend menselijk leed. Deze strijd in de wereld leidt ondermeer tot migratie van duizenden uit "getroffen" delen van de wereld naar schijnbaar betere oorden, tot steeds massaler wordende vluchtelingenstromen, onder erbarmelijke omstandigheden en met grote levensrisico's : een tragisch beeld van dood,

verderf en menselijk lijden, dat wij ongewild en in onmacht moeten aanschouwen en delen. Dit is een aanklacht tegen de Wereld-Orde! Grootmachten blijven elkaar fel bestrijden en blijken hierin tot alles in staat. Rijkdom, kennis en technologie blijven nog het monopolie van de landen in het Noorden, terwijl het Zuiden een verbeterde strijd voert voor ontwikkeling en het tot stand brengen van een Nieuwe Wereld Orde gekenmerkt door rechtvaardigheid en vrede, waarin een meer gelijkmatige verdeling van macht, rijkdom, kennis en technologie heerst.

Wij gaan deze druk op *soevereiniteit* nationaal moeten weerstaan, onder andere door:

- het intensief voeren van een slagvaardige politiek voor blijvende versterking van onze volkseenheid,
- het voeren van een inspirerend cultuurbeleid voor vergroting van het wederzijdse respect voor elkaar, zodat ethnische en religieuze verscheidenheid in onze Natie, een bron van onschatbare waarde blijft voor onze gemeenschap,
- het voeren van een politiek voor versnelde nationale opbouw, verspreid over ons gehele grondgebied, inclusief ons gehele volk,
- het consequent voeren en promoten van een globale en regionale vredespolitiek, in het bijzonder van een intensieve regionale integratie-politiek en het hierbij consequent voeren van een buurlanden-politiek met als basis, de erkenning van en het respect voor elkaanders soevereiniteit en territoriale integriteit.

Soevereiniteit van landen is politiek, economisch en cultureel zwaar in het geding, Mevrouw de Voorzitter, en vormt daarom een fundamentele uitdaging van de hedendaagse wereld, zeker ook voor ons land. Met onze 40ste Onafhankelijkheidsdag in het vooruitzicht op 25 november 2015, zullen wij in eensgezindheid een consequente politiek moeten voeren voor behoud van onze *soevereiniteit* d.w.z. voor behoud van onze EenheidsNatie, van onze beheersmacht over ons territorium, over onze nationale rijkdommen, over onze economie en jazer, zeker ook voor behoud van onze rijke en rijk gevarieerde cultuur!

Mevrouw de Voorzitter, sinds 1969 is een deel van ons territorium, het Tigri-gebied, bezet. Met het oog op onze soevereiniteitsgedachte zal in deze regeerperiode deze onrechtmatige daad van ons buurland op de agenda van de bilaterale bespreking met Guyana geplaatst worden. In ditzelfde kader volgen wij met belangstelling de ontwikkeling van het grensconflict tussen Guyana en Venezuela en de eventuele consequenties daarvan voor ons land.

Mevrouw de Voorzitter,

Nationale eenheid als te zijn een derde randvoorwaarde. Uit alle windstreken van de wereld zijn wij hier op dit grondgebied gekomen en hebben ons hier gevestigd naast de autochtone bevolking, de indianen. Wij allen samen hebben op dit, voor ons gemeenschappelijk grondgebied, met pijn en strijd, een sterke eenheid gevormd, een eenheid van vredelievendheid, verdraagzaamheid, harmonie en respect voor elkaar. Deze enorme kracht van ons volk,- een lichtend voorbeeld voor de hele wereld -, zal diepere inhoud moeten krijgen om zodoende nog meer garanties aan onszelf als volk te geven. Deze eenheid en vrede mogen nimmer bedreigd c.q. verbroken worden! Immers, nationale eenheid is de basis voor onze gemeenschappelijke ontwikkeling in duurzaamheid, met behoud van onze *soevereiniteit*. Onderwijs en Wetenschap, Kunst en Cultuur, Politiek, Rechtspraak, Decentralisatie, Burgerparticipatie, Pers en Media, alles en dus iedereen zal op de eerste plaats ten dienste moeten zijn van *de Nationale eenheid*.

Kort samengevat, Mevrouw de Voorzitter: Alleen door *Nationale eenheid* is onze *soevereiniteit* krachtig, alleen een sterke *soevereiniteit*, zal ons een zelfstandige duurzame ontwikkeling garanderen!

Mevrouw de Voorzitter,

Na aangegeven te hebben de ernst van onze eigentijdse randvoorwaarden en ons beleid in deze, zullen wij ons thans richten op de door de Regering te voeren politiek in deze periode. Als land zitten wij economisch tijdelijk in zwaar weer, Mevrouw de Voorzitter, ondanks onze vooruitzichten met onze vele natuurlijke en menselijke potenties, die voldoende economische groei mogelijk maken.

Laat mij allereerst en duidelijk stellen en vaststellen, Mevrouw de Voorzitter, dat onder alle omstandigheden, de bestaansgaranties van ons volk niet mogen en niet zullen worden uitgehold. Onze sociale beschermingspolitiek zal onverkort worden voortgezet. Ontwikkeling is voor ons een integraal concept, met vele facetten, aspecten en dimensies. Hierbij zijn in onze visie de uiteindelijke doelstellingen sociaal van aard. Uiteindelijk gaat het in het leven om het geluk, de vrijheid en het welzijn van de mens. Daarom is maatschappelijke stabiliteit als uiteindelijke doelstelling van ontwikkeling, voor ons een dictaat.

In onze maatschappij-visie, Mevrouw de Voorzitter, is de economie met haar benaderingen en zienswijzen, een uiterst waardevol en onmisbaar ontwikkelingsinstrument; de economie als wel economische stabiliteit dienen zodanig gedimensioneerd te zijn, dat zij dienstbaar zijn en blijven aan de sociale doelen van het leven en dus aan maatschappelijke stabiliteit. In essentie wil dit zeggen, dat de economie dienstbaar moet zijn aan de mens. Eenvoudig vertaald betekent dit dat wij onvoorwaardelijk uitkomen op het beleidsprincipe, dat bij onze samenlevingsopbouw, de breedste schouders altijd de zwaarste lasten zullen moeten dragen. Dit is het principe van sociale solidariteit en dit principe is de basis voor rechtvaardigheid en voor sociale vrede.

Wij noteren hierbij wel, Mevrouw de Voorzitter, dat iedereen rechten en plichten heeft, vanaf de allerhoogste geledingen tot de onderste lagen van de maatschappij.

Ieder is verantwoordelijk voor de groei naar welvaart en welzijn. Iedereen zal steeds het zijne moeten bijdragen, naar draagkracht en naar vermogen. En zo goed als iedereen beschikt over het zijne, hoe groot of hoe klein dit ook mag zijn, Mevrouw de Voorzitter. Alleen de aller armsten, - onder meer, zij die door aangeboren beperkingen en/of door ernstige lichamelijke of geestesziekten worden gekweld en/of door ernstige sociale indicaties niet in staat zijn buitenshuis arbeid te verrichten -, zullen uit menselijke overwegingen moeten worden ontzien en door gepaste overheidsvoorzieningen worden opgevangen.

Niemand zal, behoudens genoemde uitzonderingen, zijn/haar verplichtingen moeten kunnen verzaken en andersom zal ook niemand zijn basisrechten mogen verliezen!

Mevrouw de Voorzitter,

Niemand zal kunnen ontkennen, dat wij nu door een moeilijke tijd gaan. Een tijd waarin wij allen de tering naar de nering moeten zetten. Aangepaste planning en verdere verhoging van de efficiëntie zijn noodzakelijk. Dit geldt voor de overheid, maar eveneens voor bedrijven, zelfstandigen, sociale organisaties, gezinnen, individuen en zo meer. Ja, Mevrouw de Voorzitter, dit geldt voor de hele samenleving.

Het is goed om via U, Mevrouw de Voorzitter, te verduidelijken, dat planning en efficiëntie geen op zichzelf staande doelen zijn. Met planning en efficiëntie als instrumenten, willen wij de weg banen voor maatschappelijke stabiliteit en voor duurzame economische groei.

Ik wil bij deze, Mevrouw de Voorzitter, alvast de nodige transparantie inbrengen en via U Uw Geacht College al in dit vroege stadium informeren, dat het de planning van de Regering

is, om met haar beleid van herstel en groei, uiterlijk in ons derde regeringsjaar, uit de moeilijkste economische nood te zullen zijn geraakt, waarna wij meer armslag zullen hebben.

Mevrouw de Voorzitter,

Wij zullen planmatig onze economie differentiëren. Differentiëren van onze economie, was reeds bij de verkrijging van onze staatkundige onafhankelijkheid een alom bekend en erkend adagium. Vandaag gedooft differentiatie van onze economie absoluut geen uitstel meer!

De inkomsten uit de niet-hernieuwbare mijnbouw-sectoren, bauxiet, aardolie en goud, zullen zodanig gealloceerd moeten worden dat ze gebruikt kunnen worden ten behoeve van de hernieuwbare agrarische sectoren (landbouw, tuinbouw, fruit- en groenteteelt, veeteelt, visserij en bosbouw en de hieruit verder te ontwikkelen medicinale kruiden-industrie), van het toerisme, van de industrie, van de dienstensector (ICT, Bank- en Verzekeringswezen) en van de internationale handel: dit alles mede ter bevordering van werkgelegenheid.

De grote afhankelijkheid van de mijnbouw, heeft ons al circa honderd jaar gebracht in een eenzijdige en onmachtige afhankelijkheid van voornamelijk multinationals. Het is slechts schijn om als land ontwikkeld te zijn, zolang cruciale beslissingen voor ons wel en wee, op de internationale markt geheel buiten onze invloed en beheersmacht om, in het buitenland vallen.

Zoals ook nu, Mevrouw de Voorzitter, wanneer wij deze tergende werkelijkheid weer ervaren en zwaar moeten terugvallen in onze export-opbrengsten, terwijl de door ons beheersbare nationale sectoren, helaas nog niet krachtig genoeg ontwikkeld zijn in de afgelopen 40 jaar.

Wij hebben uiteindelijk als doel, Mevrouw de Voorzitter, een Welzijnssamenleving te worden, te zijn en te blijven, welke zal steunen op een efficiënt ingerichte en sterke economie, waarbij vooral sprake zal zijn van:

- A. een gedifferentieerde economische basis en structuur, met:
  - volledige benutting van al onze agrarische potenties, verbonden met het opzetten van agro-industriële verwerking van vooral groenten en fruit voor export naar het buitenland,
  - volledige benutting van onze toerismepotenties, - in deze vooral het eco-health- en wellness-toerisme,

- milieu verantwoord menselijk handelen op alle levensgebieden,
  - industriële verwerking van mijnbouw- en agrarische productie tot eindproducten, die vooral bij export meerwaarde opleveren,
  - gegarandeerde opwekking van voldoende energie, bij voorkeur van schone en betaalbare energie,
  - een geavanceerde dienstverlenende sector,
  - een geavanceerd, vlot en veilig systeem van zee-, lucht-, weg- en spoortransport voor vracht- en personenvervoer, in deze vooral van grote groepen toeristen, respectievelijk van Suriname naar het buitenland vice versa en binnen geheel Suriname.
- B. een rechtvaardig en inspirerend systeem van ontwikkelings- en bestaansgaranties, met:
- een gedegen en zowel op de arbeidsmarkt alswel op technologische innovatie als op algemene persoonlijkheidsontwikkeling gericht onderwijsstelsel,
  - voldoende werkgelegenheid en arbeidsbescherming,
  - een adequaat systeem van sociale zekerheden,
  - een voor ieder bereikbaar en toegankelijk medisch zorgsysteem en
  - structuren en voorzieningen ter bescherming van de volksgezondheid.

U ziet, Mevrouw de Voorzitter, de opbouw van het doel waar wij planmatig naar toe gaan: door middel van wetgeving en organisatie, van planning en efficiency, van opbouw van een gezonde en schone economie, voor de creatie van een duurzame economische groei, met differentiatie van onze economische basis met bloeiende agrarische sectoren, verbonden met de agro-industrie en haar eindproducten en verbonden met de opkomst van een mijnbouw-industrie en export van de goed verdienende eindproducten uit de mijnbouw die meerwaarde geven aan onze economie. Verder is daar de ontwikkeling van het eveneens nationaal beheersbare en heden ten dage in de wereld op miljarden-schaal verdienende eco-toerisme, natuurlijk ook hierbij inbegrepen de ontwikkeling van de dienstensector en van de internationale handel. Bij dit alles hoort de opbouw van een functioneel en modern, efficiënt en veilig lucht-, zee- en weg-transportstelsel voor goederen en personen, met goede havens, luchthavens, een goed wegennet, spoorverbindingen, bank- en verzekeringswezen en de toepassing van nieuwe technologie en informatie-technologie van E-Learning en van E-Commerce. Deze hele ontwikkelingslijn, Mevrouw de Voorzitter, zal

naar schatting over maximaal 25 jaar, resulteren in de groei van ons land tot een moderne, zelfstandige agrarisch-mijnbouw-toeristisch-industriële welzijnssamenleving, met deze veelzijdig gedifferentieerde economische basis.

Mevrouw de Voorzitter,

Wij zullen met de nodige creativiteit de voor deze tijd minder gunstige omstandigheden moeten benaderen. Ons beleid zal zijn, dat zoveel mogelijk gewerkt zal worden aan de ontwikkeling: naast de inzet van onze eigen besparingen, het stimuleren van het lokale kapitaal van onze nationale ondernemers en investeerders, zal in het verlengde daarvan het Foreign Direct Investments (FDI) worden aangemoedigd, vooral in onze productieve en infra-structurele sectoren. In het bijzonder verwelkomen wij onze diaspora om deelgenoot te zijn in onze nationale opbouw. Waar Public-Private-Partnership voor handen ligt, zullen wij dat ook oppakken. Op deze wijze zullen wij onze economie gestaag verder opbouwen in de richting zoals is aangegeven.

Om deze ontwikkeling te kunnen dragen, Mevrouw de Voorzitter, zullen wij in versneld tempo een kennis-economie moeten opbouwen. De nodige kennis-instituten afgestemd op de zich ontwikkelende arbeidsmarkt, zullen door ons onderwijs geleverd moeten worden. Het benodigde lager-, midden- en hoger kader, ons beroepskader, zal op enige termijn zoveel mogelijk uit ons eigen onderwijs en onze eigen vorming moeten voortkomen. Onze laboratoria, onderzoeksinstituten, bibliotheken en andere kennisbronnen dienen voortvarend te worden ontwikkeld, om te voldoen aan de ontwikkelingen en de wensen vanuit de economie en de samenleving als geheel.

Absoluut geen sinecure, Mevrouw de Voorzitter, maar wij zullen ons hiervoor als Regering en volk moeten inzetten.

Mevrouw de Voorzitter,

Met dit integrale ontwikkelingsbeleid, te voeren in openheid en transparantie en in dialoog met de samenleving, zullen wij het huidige economische dal doorkomen. Samen kunnen wij, - overheid, bedrijfsleven, vakbeweging, agrariërs, maatschappelijke groepen en anderen -, ons erdoor heen slaan en vervolgens hieruit komende, zullen wij de berg van succes gezamenlijk kunnen opklimmen. Het succes wordt doorgaans voorafgegaan door een dal, en de ervaring leert dat heel vaak het in dit dal is, dat het levendig besef ontwaakt van

verandering, van spaarzaamheid, van eenheid, met hierbij de nodige “lessons learned and lessons still to learn” voor ons allen, ook voor ons. Wij zijn optimistisch en leven vol vertrouwen in ons volk en met vol vertrouwen in onze toekomst, Mevrouw de Voorzitter.

Mevrouw de Voorzitter,

Zoals ik al eerder zei zal de nationale productie drastisch gedifferentieerd moeten worden. Tevens zal de nog grote informele sector geïntegreerd moeten worden in het formele economische circuit. De bouw van industrie-zones, luchthavens en het baggeren van de Suriname- en Nickerierivier en de Saramaccadoorsteek, zijn allemaal zaken die in deze regeerperiode uitgevoerd zullen worden.

Fondsen voor industrie-ontwikkeling, met name ter ondersteuning van vooral Kleine- en Middenstands Ondernemingen in deze sector, zullen ingesteld worden. Deze Fondsen zullen onder soepele voorwaarden het geld uitzetten, opdat de industrie goed van de grond kan komen.

Parastatale bedrijven die opgezet waren om de ontwikkeling te stuwen, hebben over het algemeen niet voldaan. Al deze bedrijven, of deze nu voldaan hebben of niet, zullen doorgelicht worden met het doel dat er door de overheid gericht bijgestuurd c.q. ingegrepen kan worden. Ook zal nagegaan worden welke bedrijven naar de particuliere sector afgestoten kunnen worden dan wel in Public-Private-Partnership opgenomen moeten worden.

Inzake de agrarische sector, zal het Agrarisch Krediet Fonds aangevuld worden om deze sector gericht te stimuleren, zodanig dat voldoende agrarische productie zal zijn, om enerzijds agrarische verwerking mogelijk te maken, en anderszijds agro-industrie te vestigen, die stimulerend werkt op de verbouw van gewassen vanwege de afzetgarantie die hiermee aan boeren kan worden gegeven en die werkgelegenheid bevordert.

De verbetering/vergroting in het binnenland van traditioneel geproduceerde voedselproducten, zoals: cassave, pinda en peulvruchten, wortel en knolgewassen, het oogsten en verwerken van bosproducten, zal sterk worden gestimuleerd.

Grootse stimulering van de kassenteelt, zal ter hand worden genomen.

Ondersteuning zal worden gegeven aan de private sector in deze, waarbij wordt voornamelijk gedacht aan de palmolie-, aqua- en hooglandrijstcultuur en de vee-voedergrondstoffenproductie.

De agrarische sector zal met een nadrukkelijk ecologisch kenmerk ontwikkeld worden: het CELOS zal zich moeten toeleggen op de ontwikkeling van de standaarden en de kwaliteit van het “Produce of Suriname” productenmerk.

De toerismesector is van groot belang voor Suriname, zeker bekeken vanuit de optiek van deviezenverdiensten en werkgelegenheidsschepping. Deze sector zal verder ontwikkeld worden: verbeteren van het toerismeproduct, verdere diversificatie van dit product, verruiming van de vliegmogelijkheden en aantrekkelijk maken van de vliegtarieven naar Suriname, verdere versoepeling van het visum-beleid, het uitbreiden van logeer-accomodaties met verhoging van de kwaliteit van de service-verlening, opzetten van toerisme opleidingen op verschillende niveaus. Er zal een integraal toerisme beleid, te formuleren in een “Strategisch Masterplan Toerisme”, gestrekt over 10 – 20 jaar, gevoerd worden. Er zal een Tourism Board voor de ordening van de sector ingesteld worden. Voor de versnelde ontwikkeling zal ook een Toerisme Ontwikkelings Fonds opgericht worden. In ons toerismebeleid hoort ook de betrokkenheid van Surinamers, door het scheppen van gunstige condities en speciale mogelijkheden hiertoe voor het kennen en verkennen van hun eigen land, als integraal bestanddeel te worden opgenomen.

Mevrouw de Voorzitter,

In het ontwikkelingsproces zoals aan Uw Geacht College voorgehouden, zal nauwlettend de milieubescherming ter hand worden genomen: duurzaam milieu-beheer is ons beleid en kwaliteitsmanagement van ons milieu is daarbij noodzakelijk. Ons milieu is onze natuurlijke bron van leven en de natuurlijke bron voor onze ontwikkelingsmogelijkheden. Ter bescherming van ons leven en ter benutting van deze ons door de Schepper gegeven ontwikkelingsbron, zullen wij als gemeenschap ons milieu altijd beschermen. Wij hebben ons milieu nodig voor onze authentieke ontwikkeling als samenleving. Wij zijn ons daar bewust van en gaan voor rationeel, verantwoord en zuinig gebruik van dit milieu.

Vandaag hebben vooral rijke landen hun natuurlijk milieu opgeofferd, hierbij gedreven door een drang naar materieel gewin. Wij trekken wel lering uit deze “bad practices”, lering omtrent het pad dat wij als verantwoordelijk volk nimmer zullen mogen opgaan. Wij daarentegen, Mevrouw de Voorzitter, leven te midden van ons eigen natuurlijk milieu, te midden van ons eigen groen, dat wij verantwoord en degelijk zullen gebruiken en

beschermen! De schreeuw om groen geldt op de eerste plaats voor die rijke landen, die het vandaag, door hun eigen keuze, met minder groen moeten doen! Wij stellen ons open voor wetenschap en technologie om inzichten te verkrijgen voor een steeds beter management en duurzaam beheer van ons natuurlijk milieu. Wij stellen ons ook open voor internationale milieu-verdragen die op bevindingen van wetenschappelijk onderzoek zijn gestoeld voor de bevordering van duurzaam management van het natuurlijk milieu in de wereld. Onze zuurstof-rijkdom mag echter niet tegen ons worden gebruikt in ons streven naar authentieke ontwikkeling. Door buitensporige eisen te stellen aan ons economisch en ecologisch handelen kan een situatie ontstaan die niet beantwoordt aan de aspiraties van ons volk. Wij blijven volhouden en leven in het volste besef, dat wij ons natuurlijk milieu moeten beschermen, beschermen voor onszelf en uit de aard der dingen, ook beschermen voor de wereldgemeenschap. Met de instelling van het Centraal Suriname Natuur Reservaat hebben wij als natie laten zien dat wij een wezenlijke bijdrage leveren aan het duurzaam beheer van milieu in de wereld.

Mevrouw de Voorzitter,

Niet alleen in de mijnbouw-sectoren, maar zeker ook in de agrarische sector, de bosbouw- en toerismesector, kortom, in ons dagelijks leven zullen milieumanagement en milieubewustheid in ons beleid, hoge prioriteit genieten. Het beleid zal erop gericht zijn het kwikgebruik volledig te verbannen. De gezondheid van ons volk en de duurzaamheid van ons milieu zijn voor ons waardevoller dan de rijkdom door goud! Hetzelfde geldt voor de schadelijke pesticiden en herbiciden die in de landbouw worden gebruikt.

Mevrouw de Voorzitter,

Garandering van energie voor de samenleving is van cruciaal belang. In het kader van het gebruik van fossiele brandstoffen zal in deze regeerperiode worden nagegaan in hoeverre voldoende aardgasvoorraden aanwezig zijn in onze bodem, om deels te kunnen overschakelen op aardgas voor onze energievoorziening, daar deze energiebron schoner en goedkoper is dan aardolie. Met het winnen van energie uit waterkracht, zonnepanelen en uit biomassa zal er steeds minder gebruik gemaakt worden van aardolie.

Partnerships en joint-ventures met olie- en gasmaatschappijen in Caricom-landen, zoals Guyana en vooral Trinidad, en met landen in ondermeer Afrika, zullen in de komende jaren

aangemoedigd en gefaciliteerd worden. Dit ter blijvende garandering van energie in de steeds stijgende behoefte hieraan.

Mevrouw de Voorzitter,

In deze Regeerperiode zal verder worden nagegaan of met de aanpassing van onze Grondwet, de beleving van de democratie meer tot haar recht gebracht kan worden. Nagegaan zal worden of ons kiesstelsel, nu na 28 jaar, nog in dezelfde vorm dient te worden gehandhaafd. In dit verband zal bijvoorbeeld ook bestudeerd kunnen worden of de President en Vice-President niet rechtstreeks door het volk gekozen moeten worden. Hetzelfde kunnen wij aangeven met betrekking tot de Districts Commissarissen. Er zal een nieuwe Nationale Commissie gevormd worden om op basis van de resultaten van de discussie met het volk, voorstellen te doen aan de Regering voor eventuele herziening van de Grondwet.

De decentralisatie van bestuur, zoals wij dat al ruim tien jaar in implementatie hebben, zal onder een vergrootglas gehouden worden. Nagegaan zal worden of met ons decentralisatiebeleid, het bestuur van het land ook daadwerkelijk dichterbij de lokale bevolking is gebracht. In het ontwikkelingsproces zijn deze zaken van cruciaal belang. Iedereen moet zich betrokken voelen, iedereen moet kunnen participeren, meedenken en meedoen.

De nadere bestuurlijke organisatie van Suriname, Mevrouw de Voorzitter, moet in overeenstemming worden gebracht met de letter en de geest van de Grondwet, door deze bij wet vast te stellen. Wij hebben het hierbij over het onwerpen van de "Wet Lokale Overheden". De groei van bestaande bevolkingsconcentraties en ontwikkeling van nieuwe gemeenschappen maken het nog meer gewenst onze bestuurlijke organisatie als land wettelijk verder in te kaderen. Het zogenoemde grondenrechtenvraagstuk en de positie van het traditioneel gezag kunnen daardoor worden geregeld op een wijze die zowel aansluit op de aspiraties van alle Surinamers, als op de wetgeving van het land, de democratische rechtsstaat en verdere uitbouw van een duurzame, vredige, multi-etnische samenleving. In deze Regeerperiode zal gewerkt worden aan de Ontwerp-Raamwet regelende de gedecentraliseerde bestuursstructuur van ons land. De noodzakelijke wetsproducten en voorzieningen zullen in fasen worden ontwikkeld.

Mevrouw de Voorzitter,

Het garanderen en het instandhouden van de nationale veiligheid, is een verantwoordelijkheid van de centrale overheid samen met de burgerij en de R ressort-en Districtsraden. Ook de vele particuliere initiatieven in de wijken vervullen in deze een belangrijke rol. De reeds geïstitutionaliseerde nationale coördinatiegebieden: staatsveiligheid, milieu, terrorisme preventie, openbare orde, drugsbestrijding zullen verder versterkt worden. Met het oog hierop zal de internationale samenwerking ook geïntensiveerd worden. Nieuwe coördinatiegebieden zullen ondermeer zijn: huiselijk geweld, geweld onder de jeugd en op scholen, cyber crime en slachtofferzorg.

Voor wat betreft de aanpak van jeugdcriminaliteit en van huiselijk geweld, zal er verder inhoud worden gegeven aan het programma burgerveiligheid (citizen security), door het initiëren van burgerparticipatie.

Speciale aandacht zal worden besteed aan de veiligheid in het binnenland, met name in de gebieden waar er kleinschalige mijnbouw en aanverwante activiteiten ontplooid worden.

Voor wat betreft de transnationale criminaliteit, zullen de grenscontroles worden opgevoerd en zullen de internationale, regionale en bilaterale samenwerking met rechtshandavings- en veiligheidsdiensten worden geïntensiveerd.

Inzake de drugscriminaliteit zal de concentratie niet alleen zijn op aanvoer en transit van drugs, maar ook op nationaal niveau, dus aan de vraagzijde. Ontwikkelingen op de nieuwe dreigingen, zoals terrorisme en cybercrime, worden nauwgezet gevolgd en wordt beleid daarop ontwikkeld.

De criminaliteit in al haar facetten zal preventief benaderd worden door de samenleving hierbij te betrekken. Evenwel zullen wij in voorkomende gevallen, waar nodig, resoluut en repressief optreden. Het volk heeft alle recht op veiligheid! Het Nationaal Veiligheidsplan geeft middels protocollen op gepaste wijze antwoord op de vraag hoe de aanpak in zijn totaliteit zal zijn op het stuk van veiligheid.

Mevrouw de Voorzitter,

Onze immigratie-wetgeving zal aangepast moeten worden aan de gewijzigde economische omstandigheden. Bij het niet aanwezig zijn van voldoende lokale arbeidskrachten, zullen de vereiste arbeidskrachten in betrekkelijk korte tijd uit het buitenland geworven moeten kunnen worden. Daartoe zullen wet- en regelgeving moeten worden ontwikkeld dan wel worden aangepast. "Local Content" wetgeving ter regulering van de verplichte

indienstneming van lokale arbeiders door buitenlandse bedrijven, zal moeten worden ontwikkeld.

Mevrouw de Voorzitter,

Wij zullen voortgaan om de bestaansgaranties voor ons volk te verbeteren. Huisvesting van ons volk, blijft een hoge prioriteit van ons beleid. Onze nationale aannemers zullen ingeschakeld worden om met lokaal materiaal, nationaal verspreid grote aantallen huizen van goede kwaliteit te bouwen. Buitenlandse investeerders zullen in deze ook worden ingezet om de achterstand in de woningbouw in te lopen.

Het Basiszorg Systeem zullen wij samen met Uw Geacht College weer onder de loep nemen om de nodige verbeteringen hierin aan te brengen, zodat op korte termijn meer garanties komen voor ons volk en medische zorg beter bereikbaar wordt voor allen. Ook het Nationaal Pensioenstelsel zal onder het vergrootglas gehouden worden en worden bekeken op homogeniteit, functionaliteit en compleetheid voor gepensioneerden in ons land.

Sociale uitkeringen, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting en transport voor mensen met een beperking zijn belangrijke voorzieningen voor deze groep uit onze samenleving. Sociale solidariteit, rechtvaardigheid en "social inclusion", zijn basisuitgangspunten voor onze samenlevingsopbouw, Mevrouw de Voorzitter.

Rechten van onze senioren burgers zullen gerespecteerd worden. Nadere behoeften van onze senioren burgers zullen in nauw overleg met hen gedefiniëerd en uitgevoerd worden.

Mevrouw de Voorzitter,

In onze ontwikkelingsstrategie, zal ons buitenlandbeleid zich in de wereld op de eerste plaats richten op datgene wat vanuit Suriname vereist wordt. De buitenlandse politiek is immers een weerspiegeling van onze nationale verhoudingen, onze nationale aspiraties, onze nationale ontwikkelingsprioriteiten en -programma's en onze nationale behoeften.

Nu onze nationale doelen zijn vastgesteld en de middelen hiertoe bekend zijn, zal vanuit onze buitenlandse politiek moeten worden bijgedragen aan het aandragen van deze middelen ter bereiking van deze nationale doelen.

Mevrouw de Voorzitter,

Met geloof en vertrouwen in onszelf, in onze eenheid en in onze toekomst, zullen wij onze problemen overwinnen en een nieuwe, gezonde basis leggen voor onze Welzijnssamenleving. Deze zal gebaseerd zijn op duurzame economische groei.

Mevrouw de Voorzitter,

Ons land heeft alle Surinamers nodig, ik zeg met nadruk, alle Surinamers, waar zij zich op deze wereld ook mogen bevinden. Wij zijn ervan overtuigd dat elke Surinamer welgemeend zijn ondersteuning en medewerking zal verlenen aan ons plan van aanpak, waarvan de contouren in deze Regeringsverklaring 2015 – 2020, zijn aangegeven. Elke inbreng en elke kritische begeleiding, is van harte welkom. Dialoog, consultatie en overleg met maatschappelijke groepen, zal de werkwijze van deze Regering zijn.

Mevrouw de Voorzitter,

Gekomen bij het aangeven van het te voeren beleid in het dienstjaar 2016 – de eerste Jaarrede van de Regering Bouterse 2015-2020 –, wordt vastgesteld dat deze plaatsvindt in een periode van drastische wijzigingen van de financieel-economische omstandigheden, waarmede ons land wordt geconfronteerd. Hebben wij ons in de afgelopen circa zeven jaar, met de nodige inspanningen, redelijkerwijs kunnen vrijwaren van de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis, gedurende 2014 en het nu nog lopende jaar 2015, zijn de prijzen van onze exportproducten aluinaarde, goud en olie op de internationale markt verder gekelderd, waardoor een voor onze Staatshuishouding ongewenste situatie niet meer af te wenden is: onze Staatsinkomsten hebben een dusdanig laag niveau bereikt, dat deze ontoereikend zijn geworden om onze verder groeiende Staatsuitgaven te dekken. Er zijn sterke aanwijzingen dat de ontvangsten uit de mijnbouwsector in 2016 verder zullen dalen.

Mevrouw de Voorzitter,

De Staat Suriname heeft recentelijk haar kortlopende binnenlandse schuld omgezet in een langlopende lening bij de Centrale Bank van Suriname. Via u, Mevrouw de Voorzitter, is uw Geacht College hiervan officieel in kennis gesteld. Doordat de staatsinkomsten sterk zijn gedaald vanwege de grondstoffenprijsschok, dreigden de inkomsten en uitgaven van de overheid structureel onevenwichtig te geraken. De overheid dient echter in de gelegenheid te worden gesteld om binnen een geïntegreerd macro-stabilisatiepakket de budgettaire maatregelen te treffen die de gezondheid van de overheidsfinanciën op de midden- en lange termijn kunnen garanderen. De overheid heeft in de afgelopen jaren achterstanden opgelopen bij het betalen voor de levering van goederen en diensten door derden. De schulden aan deze particuliere bedrijven en ondernemers zijn hoog opgelopen en de overheid is recent begonnen met een geordend afbetaalschema. Haar streven is om deze achterstanden tegen het einde van 2015 te hebben ingehaald. Hiervoor is een voorschot bij de CBvS opgenomen welke is meegeconsolideerd in de langlopende lening. Verder zal een deel van de schuld dienen ter financiering van de kapitaalinjectie aan twee staatsbanken: Landbouwbank (die fuseert met de solvabele VCB) en de Surinaamse Postspaarbank. Dit zal bijdragen aan het verder stabiliseren van het financieel systeem. De omzetting van de kortlopende binnenlandse schuld naar een langlopende lening is geenszins het vieren van de teugels, doch verschaft de nodige uitgangspositie om de efficiëntie en transparantie van de

overheidsfinanciën op te voeren. De overeenkomst is zorgvuldig getoetst op de bepalingen in de Wet op de Staatsschuld en de Bankwet 1956. De schuldomzetting is aldus in het belang van het herstel van de overheidsfinanciën, het versterken van kapitaal en liquiditeit van het bankwezen en behulpzaam om betalingsschulden aan de particuliere sector te vereffenen.

Mevrouw de Voorzitter,

Ter uitvoering van beleidsprogramma's en voor het stimuleren van onze potentiële mogelijkheden van economische groei, zal de Regering de nodige stimuli en interventies moeten plegen. Deze noodzakelijke ingrepen van de Regering zullen moeten plaatsvinden in de sfeer van inkomensverhoging van de Staat alswel op het vlak van vermindering van overheidsuitgaven. De Regering zal prioriteit geven aan herstel van macro-economisch evenwicht om daarmee een gezonde basis te leggen voor duurzame economische groei.

De Regering zal de financiële huishouding van de Staat verder op orde brengen, daarbij rekening houdende met de recente maatregelen van de solidariteitsheffing op brandstof en de afbouw van de brede subsidies op elektriciteit en water via tariefsverhoging. Deze maatregelen zullen naast de efficiëntie van de overheidsfinanciën, ook de cost efficiency van de nutsbedrijven bevorderen. Door de gedifferentieerde verhoging van tarieven zullen de minst draagkrachtigen de minste verhoging betalen. De Regering voert op dit moment een sociaal effectenstudie uit, die het subsidiebeleid naar speciale doelgroepen zal helpen bepalen. Dit zal de efficiëntie en effectiviteit van overheidssubsidies verhogen en ervoor zorgen dat subsidie toekomt aan degenen die het werkelijk nodig hebben.

De Regering heeft een haalbare begroting voor 2016 ingediend. Het begrote tekort van 2,4 procent van het Bruto Binnenlands Product, verhoudt zich met de verwachte toelaatbare financieringsruimte. Hiermee committeert de overheid zich aan een zeer strak en prudent uitgavenbeleid, terwijl tegelijkertijd nieuwe bronnen van inkomsten worden verworven. Aan het einde van het eerste kwartaal zullen de economische ontwikkelingen, inclusief het effect van de maatregelen, worden geëvalueerd. Als blijkt dat de Staat verhoogde inkomsten en/of ruimere financieringsmogelijkheden geniet, kan een verruiming van de uitgaven worden overwogen.

Mevrouw de Voorzitter,

Vanwege de sterk gedaalde inkomsten is het nodig de uitgaven te beheersen en oneigenlijk gebruik en verspilling tegen te gaan. Hiertoe is al in het huidige begrotingsjaar een aanvang gemaakt. De gewijzigde begroting voor 2015 heeft de bestedingsruimte verder beperkt. Dit betekent dat de regering in dit dienstjaar een prioriteiten programma gaat uitvoeren.

Alle aanschaffingen zullen meer dan ooit strikt worden onderworpen aan de richtlijnen voor aanbesteding of goedkeuring zoals bedoeld in de comptabiliteitswet. Er zijn instructies gegeven over het naleven van de centrale goedkeuring van alle voorgenomen uitgaven. De overheidsfinanciële-administratie zal worden geoptimaliseerd in termen van meer transparantie. De CLAD zal in deze intensief samenwerken met de afdelingen interne controle van de ministeries.

De regering zal de controle bij staatsbedrijven zelf ter hand nemen en opvoeren: er zal een strak beleid uitgevoerd worden, waardoor inefficiëntie en verspillingen worden voorkomen.

Mevrouw de Voorzitter,

De regering zal de wetgeving van de financiële-administratie van de overheid grondig herzien daar cruciale wetten zeer verouderd zijn. Eén van deze wetten betreft de comptabiliteitswet, die ouder is dan 60 jaar en niet meer voldoet aan de huidige vereisten. De regering heeft reeds een nieuwe Comptabiliteitswet voorbereid, welke op korte termijn wordt aangeboden aan uw Geacht College. De nieuwe comptabiliteitswet zal leiden tot de introductie van een modern financieel management systeem waarbij middels vastgesteld beleid, processen en structuren het hoogst mogelijke rendement gehaald zal worden uit de inkomsten van de Staat. De regering zal zich houden aan de vereisten als transparantie, discipline en verantwoordelijkheid, zodat het fiscaal beleid, het begrotingsbeleid en de uitvoeringsstrategieën beter kunnen worden gemonitord. De voordelen van een publiek financieel management systeem betekent voor Suriname dat er een aangepast fiscaal beleid wordt uitgevoerd.

Een ander wetgevingsproduct dat ook prioriteit geniet, is de herziening van de Aanbestedingswet. De voordelen van een open-, transparant- en uniform aanbestedingsregime leidt tot betere concurrentie.

Mevrouw de Voorzitter,

De belastinghervorming zal met alle aandacht, benodigde middelen en vereiste voortvarendheid worden geïnitieerd. Een belangrijk speerpunt van deze hervorming is de invoering van de Belasting Toegevoegde Waarde (BTW) als algemene verbruiksbelasting, ter vervanging van de Omzet Belasting (OB). Tegelijkertijd met de invoering van de BTW zal de loon- en inkomstenbelasting voor werknemers en zelfstandigen worden verlaagd.

Mevrouw de Voorzitter,

Al decennia lang wordt gewezen op de relatief grote omvang van ons overheidsapparaat. In het Regeerakkoord 2015 – 2020 is onder de noemer *Vernieuwing van de bestuurlijke orde* aangegeven dat het staatsapparaat zal worden gerationaliseerd. Ministeries zullen dusdanig worden geherstructureerd dat zij maximaal kunnen bijdragen aan de realisatie van de beleidsdoelen van de Regering.

Het uitgangspunt van het te voeren Human Resource Management (HRM) beleid is, dat dit beleid aansluit bij de doelstellingen van het Regeringsbeleid die zijn vastgelegd in het Regeerakkoord 2015 – 2020 en het Ontwikkelingsplan (OP) 2012 - 2016. De “nieuwe Overheid” zal er een zijn met een katalyserende, faciliërende, aanmoedigende, controlerende en completerende rol. In dit dienstjaar zal begonnen worden met de uitvoering van de onvermijdelijke rationalisatie van het overheidsapparaat.

Ordering van de overheidspersoneelsadministratie middels het gebruik van mogelijkheden van Informatie Technologie (IT), is eveneens een prioriteit. Personeelsdossiers zullen worden gedigitaliseerd en daarmee wordt ook de documentenstroom en afhandeling hiervan efficiënter. De voorbereidingen van de herziening van de Personeelswet zullen in samenspraak met de vakbeweging worden gecontinueerd.

Vanwege de versnelde ontwikkelingen in de wereld op het gebied van legitimatiedocumenten, is het meer dan noodzakelijk het in gebruik zijnde ID-systeem aan te passen aan de hedendaagse internationale standaarden. Wetsproducten die nodig zijn voor de introductie van de nieuwe Identiteitskaarten worden in dit dienstjaar aangeboden aan uw Geacht College.

Mevrouw de Voorzitter,

Voor effectief garanderen van de nationaal gerichte, natie-vormende, opvoedende, de objectief voorlichtende, informatieve en de verantwoord recreatieve functie en waarde van de media naar de samenleving toe, zal de Regering in dit dienstjaar een Mediaraad in het leven roepen. Deze Mediaraad zal de Regering adviseren inzake het door de Regering te voeren mediabeleid. Zij zal tevens adviserend naar de Regering toe zijn, om de nodige wet- en regelgeving in deze te maken om het media gebeuren in goede banen te leiden.

Mevrouw de Voorzitter,

In het dienstjaar 2016 zal de Regering de Sociaal Economische Raad (SER) en de Planraad bemensen. Hierdoor zullen deze raden conform wettelijke bepalingen hun adviestaken kunnen uitvoeren. Het Algemeen Bureau voor de Statistiek en het Planbureau zullen versterkt worden. Ook zal in dit dienstjaar het Ontwikkelingsplan 2017-2021 worden samengesteld.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering werkt naar steeds betere bescherming van onze Rechtstaat. Hiertoe zal de Regering een effectieve Rechtshandhaving en Rechtsbescherming waarborgen en tevens de veiligheid opvoeren voor iedere burger en voor de hele samenleving, op het gehele grondgebied van ons land. De Regering zal in deze ondermeer:

- continu werken aan de handhaving en versterking van de rechtstaat in ons land;
- adequate en efficiënte naleving van de rechten van de mens waarborgen;
- adequate en efficiënte handhaving van de veiligheid, inclusief effectieve criminaliteitsbestrijding garanderen;
- continu werken aan de bestrijding van corruptie;
- faciliteren dat politiefunctionarissen internationaal bijgeschoold kunnen worden voor optimalisering van de criminaliteitsbestrijding.

Vanwege de financiële situatie van ons land en vanwege het feit dat de vergroting van de veiligheid voor de burger een van de speerpunten is, is het noodzakelijk dat er externe fondsen in deze zullen worden aangewend.

De Regering zal zich verder beijveren onderstaande zaken te bewerkstelligen:

- verhoging van de kwaliteit van de rechtshandhaving, van de rechtsbescherming en van de rechtsprekende instituten;
- vergroting van de toegankelijkheid en aanspreekbaarheid van de rechtshandhaving, van rechtsprekende- en beschermingsinstituten, naar de samenleving toe;
- realiseren van een integraal en structureel veiligheidsbeleid;
- realiseren van transparant en goed bestuur, in deze:
  - Wet Openbaarheid van Bestuur
  - Rekenkamer versterken / verzelfstandigen
  - Instelling Ombudsbureau
  - Inmiddels is de Anti-corruptiewet reeds voor behandeling aangeboden aan uw Geacht College

De Zittende Magistratuur zal de positie krijgen die haar toekomt binnen ons constitutioneel bestel. Er zal geïnvesteerd worden in de kwaliteit en de positionering van het Hof van Justitie, waarbij in dit dienstjaar gewerkt zal worden aan het verzelfstandigen van zowel de Zittende- als Staande Magistratuur. Het Openbaar Ministerie zal alle gelegenheid krijgen om effectief bij te dragen aan het terugdringen van de criminaliteit in al haar facetten en in alle lagen van de bevolking. Criminaliteitsbestrijding blijft een topprioriteit van de Regering. Echter, het accent zal niet slechts gelegd worden op repressie, doch vooral ook op preventie en resocialisatie. De gemeenschap zal hierbij intensief worden betrokken.

Met het oog op de integrale veiligheid in de Republiek Suriname wordt het ingezette proces van transformatie bij het Korps Politie Suriname voortgezet teneinde de gemeenschap kwalitatief hoogwaardige politiezorg te bieden. Ook de integriteit van het Korps Politie Suriname zal worden verbeterd door alle ons ten dienste staande middelen in te zetten om normschendingen bloot te leggen en preventief op te treden.

De Regering zal door middel van ons Brandweer Korps een optimale brandweezorg op het totale grondgebied van de Republiek Suriname bieden. Er zal gewerkt worden aan de accommodatie en verdere professionalisering van ons Korps Brandweer Suriname.

Er zal een Korps Penitentiaire Ambtenaren worden opgericht, waardoor de taakstelling en de disciplineren van dit Korps geoptimaliseerd kunnen worden.

Mevrouw de Voorzitter,

In dit dienstjaar zal een start worden gemaakt met de omzetting van het nationaal leger in een ontwikkelingsleger.

Mevrouw de Voorzitter,

Onder druk van de omstandigheden zien wij ons thans geplaagd voor het feit dat wij de differentiatie van onze economie niet meer kunnen uitstellen. In het kader van het verbreden en verduurzamen van onze verdienmogelijkheden, zullen naast de mijnbouw, agrarische en industriële sector, de dienstensector en het toerisme bijzondere aandacht krijgen.

Voor wat de dienstensector betreft, zullen wij transport, - voornamelijk lucht- en watertransport -, aantrekkelijker moeten maken voor het duurzaam verkrijgen van groei in deze sector, om van hieruit ook groei in vele andere sectoren te kunnen bewerkstelligen. Wij zullen ons land ook toegankelijker maken door strategische samenwerkingsverbanden aan te gaan met grotere en sterkere landen op het gebied van vrachttransport in de wereld.

In dit dienstjaar zal de verdere ontsluiting van de gebieden die nog niet beschikken over telecommunicatiefaciliteiten, ter hand worden genomen. Hierbij zullen ook TV en radio signalen over het gehele binnenland kunnen worden opgevangen waardoor ook e-learning mogelijk wordt gemaakt.

Ons toerismeproduct is gebaseerd op vier pijlers, te weten: multi-ethniciteit, natuur, erfgoed en evenementen. Door middel van het in dit dienstjaar in te stellen Nationaal Toerisme Overleg zullen fundamentele zaken het toerismebeleid betreffende, ter sprake worden gebracht: Toerisme Raamwet, voor te leggen aan DNA ter goedkeuring, instelling Suriname Tourism Board, Masterplan Toerisme, Branding van Suriname, Target markets, Niche markets. De Regering zal zich inzetten, om ook voor Surinamers in eigen land, het eco-toerisme betaalbaar te maken.

Mevrouw de Voorzitter,

Wij zullen de verhoging van ons Nationaal Concurrentie Vermogen consequent ter hand nemen. Ons economisch beleid zal gestoeld zijn op diversificatie naar nieuwe economische activiteiten, waarde toevoeging in bestaande en nieuwe sectoren en verhoging van de productiviteit en innovatie. Verder zal de ontwikkeling van de private sector gestimuleerd worden, in het bijzonder Kleine en Middelgrote Ondernemingen, de zogenaamde KMO's, alsook de inschakeling hierbij van jongeren en vrouwen, met name ook in de districten.

Consumenten bescherming is voor de Regering van grote waarde: intensieve voorlichting over kwaliteit en prijzen naar de samenleving toe, zal één van de instrumenten zijn om rationeel koopgedrag, maar ook betrouwbaar verkoopgedrag, te bevorderen.

Hoge prioriteit zal worden gegeven aan marktgerichte industriële ontwikkeling.

Met de uitvoering van een Nationaal Certificerings Programma en de ontwikkeling van een Nationaal Innovatie Raamwerk, waarmee in het dienstjaar 2016 een aanvang zal worden gemaakt zal het peil van de productiviteit en innovatie worden verhoogd.

Het vraagstuk met betrekking tot het treffen van voorzieningen voor handelsfacilitering zal in dit dienstjaar speciale aandacht krijgen. Er zijn reeds voorbereidingen voor de instelling van een Electronic Single Window for Trade, waardoor importeurs, exporteurs en scheepvaartmaatschappijen via een centraal punt, vergunningen en informatie digitaal zullen kunnen aanvragen.

Verbetering van het ondernemersklimaat, Mevrouw de Voorzitter, door ondermeer modernisering van wetgeving, staat hoog op onze agenda.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering zal ook in dit dienstjaar zich blijven beijveren om de voedselzekerheid en de voedselveiligheid binnen het uitgestippelde agrarisch beleid als hoge prioriteit uit te voeren. Zowel voor de lokale als de internationale consumptie, zullen de internationaal geldende standaarden zoveel mogelijk worden gehanteerd.

De tuinbouwsector heeft voordeel gehad aan de verdere ontwikkeling van ondernemerschap en het aanbod van nieuwe technieken onder beter gecontroleerde productie-omstandigheden, waaronder het gebruik van kassen en schaduwgaas. Deze technieken zullen in dit dienstjaar verder gepropageerd en verspreid worden.

De uitbraak van de door de moko-bacterie veroorzaakte ziekte in de bananensector vormt een ernstige bedreiging voor het voortbestaan van deze sector in ons land. De Regering heeft inmiddels internationale hulp ingeroepen om een reeds ingesteld nationaal crisis-team bij te staan bij het zoeken naar oplossingen bij dit nationaal vraagstuk.

Met het verzelfstandigingsprogramma in onder andere het onderhouden en het duurzaam beheer van diverse hydrologische eenheden, in de vorm van waterschappen, zal er effectief beheer van de infra-structuur over het gehele land moeten plaatsvinden. De structuur met waterschappen zal moeten leiden tot verbetering van de concurrentie-positie van ondernemers in de rijstsector, waardoor deze sector duurzaam wordt ontwikkeld.

Met de verruiming van het Agrarisch Krediet Fonds, wordt een financiële ruimte gecreëerd om bedrijven de mogelijkheid te bieden om modernisering door te voeren. Hierdoor zal de productie aanmerkelijk toenemen, ook in niet-traditionele agrarische subsectoren. Er zal aan gewerkt worden, dat de toegang tot kredieten wordt vergemakkelijkt.

Onze inspanningen om voor ons land een betere sanitaire positie te verkrijgen bij de internationale organisatie voor dierziekten worden voortgezet. Door deze hogere status immers, zullen onze mogelijkheden voor export vergroot worden. In dit verband zal de bijbehorende wetgeving voor de veeteeltsector hiermee in overeenstemming worden gebracht en zal meer kader worden opgeleid tot Animal Health Technician.

Voor een duurzaam visserijbeheer zullen verschillende activiteiten worden ondernomen en maatregelen worden getroffen, zoals de toepassing van aangepaste visvangst technologie en visvangstmethoden.

Het opzetten van een aquacultuuronderzoek en van een kweekstation voor zoetwater- en brakwatervissen zal zorgen voor een duurzame ontwikkeling van de aquacultuur.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering zal zorg dragen voor een duurzaam en efficiënt beheer van onze natuurlijke hulpbronnen. Deze natuurlijke rijkdommen en –hulpbronnen zijn alle eigendom van de gehele Natie en zullen op een nationaal voordelige wijze, op een milieu verantwoorde wijze ontwikkeld worden en commercieel omgezet worden ten faveure van economische groei en ontwikkeling in 2016.

De beleidsdomeinen mijnbouw, energie en water staan centraal voor de Regering. Er zal ook invulling worden gegeven aan gemeenschapsontwikkeling door de aanleg van infrastructuur voor water en elektriciteit te continueren. Dit is vooral belangrijk voor de woningbouw.

Het beleid van de duurzame bescherming van het milieu in relatie tot het beheer van de natuurlijke hulpbronnen, zal verder aangescherpt worden.

Bij de uitgifte van mijnbouwrechten in het binnenland zal rekening worden gehouden met de aldaar wonende inheemsen en tribale volkeren. Herziening van de mijnbouwwet conform internationale ontwikkelingen en bepalingen is van eminent belang. Het flankerend beleid hierbij zal gericht zijn op het aanpakken van de fysieke infra-structuur en het produceren van een nieuwe geologische kaart.

Onder het op te zetten Delfstoffen Instituut, zullen ressorteren het Bauxiet Instituut Suriname, de Geologisch Mijnbouwkundige Dienst en de Commissie Ordening Goudsector. Het beheer van alle in Suriname voorkomende mineralen/delfstoffen zal centraal aangestuurd worden door het Delfstoffen Instituut.

De ordening van de goudsector zal worden gecontinueerd, waardoor de activiteiten van de kleinschalige mijnbouw zoveel als mogelijk binnen het formeel circuit gebracht zullen worden. Het streven is daarbij gericht om het gebruik van kwik volledig uit te bannen. Om dit op te vangen, zullen milieu-vriendelijke apparatuur en winningsmethoden worden geïntroduceerd.

Mevrouw de voorzitter,

De nationale energievoorziening zal veilig gesteld worden, gelet op het belang hiervan voor de sociaaleconomische ontwikkeling van ons land. De elektriciteitsproductie zal moeten beantwoorden aan de vraag hiernaar en de voorziening moet bereikbaar en betaalbaar zijn. Dit vereist een integrale aanpak van het energievraagstuk, waarbij het zorgen voor transparantie en een verhoogde controle centraal zullen staan. Er zullen daartoe maatregelen op institutioneel, technisch en financieel vlak worden getroffen.

Om de energievoorziening in het binnenland te optimaliseren, zal de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen voor de elektrificatie van het binnenland, verminderd worden.

De mogelijkheid van hernieuwbare energiebronnen, waaronder zonne-energie, hydro-energie en het gebruik van bio-massa respectievelijk afval, zullen door de Regering bekeken worden.

Het beleid voor het waarborgen van goed, veilig en betaalbaar drinkwater met het oog op de gezonde ontwikkeling van de samenleving, zal door de Regering gecontinueerd worden. Het Suriname Water Supply Masterplan 2011 – 2024 blijft leidraad voor het drinkwaterbeleid. Het ontwikkelen van alternatieve bronnen voor drinkwatervoorziening, de verbetering van infrastructurele voorzieningen (leidingen, bronnen en zuivering) en het verder vergroten van het distributienet, zullen in dit dienstjaar worden uitgevoerd.

Met het oog op het vergroten van de verdiencapaciteit van onze economie en met de nodige creatie van werkgelegenheid zal in samenwerking met het bedrijfsleven de export van water gestimuleerd worden.

Mevrouw de Voorzitter,

Er zal aandacht besteed worden aan het versterken van de districtsbesturen om hun verdiencapaciteit binnen de grenzen van de regionale wetgeving te vergroten. De Overheidsdiensten zullen gedeconcentreerd worden naar de verschillende ontwikkelingscentra zoals Brokopondo-Centrum, Apoera, Atjoni, Stoelmanseiland en Snestikondre. De verdere bouw en inrichting van bestuurscentra met optimale faciliteiten, zullen landelijk worden uitgevoerd.

Er zullen voorzieningen getroffen worden om binnen het 's landsbestuur het Traditioneel Gezag te reguleren en te versterken.

Mevrouw de Voorzitter,

Openbare markten zullen uit hoofde van stadsverfraaiing, zowel bedrijfseconomisch, als klant-, toerist- en milieuvriendelijk, verder worden geëxploiteerd. Het proces van verzelfstandiging van de openbare markten zal in dit dienstjaar worden ingezet.

Ook zal er in dit dienstjaar een beheersstructuur voor de verschillende staatslogeergebouwen ontworpen worden, teneinde de verdiencapaciteit van de districten mede te helpen verhogen.

Mevrouw de Voorzitter,

De noodzaak voor Ruimtelijke Ordening blijkt nu meer dan ooit. In het dienstjaar 2016 zal, zoals reeds in het Ontwikkelingsplan 2012 – 2016 is aangegeven, vooral aandacht gegeven worden aan de actualisering van de wetgeving van de ruimtelijke ordening, waarna spoedig een Ontwerp-Wet ter goedkeuring aan uw Geacht College zal worden voorgelegd.

Het grond-uitgifte beleid, Mevrouw de Voorzitter, zal zodanig ingericht worden, dat ingespeeld wordt op de behoeften en vereisten van de gepresenteerde integrale ontwikkeling.

Met de implementatie van grondconversie, - verkoop van domeingrond ter verkrijging van de eigendomstitel -, zal een bescheiden aanvang worden gemaakt. Tegelijkertijd zullen canongelden, alsmede het grondhuurrecht voor domeingrond, verhoogd worden, niet alleen omwille van de verhoging van Staatsinkomsten, maar ook voor de noodzakelijke bevordering van een verantwoord gebruik en rationele benutting van grond in ons land.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering streeft naar het behoud van evenwichtige ecosystemen in het kader van duurzame ontwikkeling. Dit betekent dat wij de grotendeels ongerepte natuurlijke omgeving die wij geërfd hebben, niet alleen zullen beschermen, maar ook tot een geïntegreerd deel zullen maken van het economisch beleid gericht op de versnelde ontwikkeling van Suriname.

Het milieubeleid gekoppeld aan deze ontwikkelingsinspanningen zal voorts – tegen de achtergrond van het urgent karakter van de mondiale klimaatsverandering – speciale aandacht geven aan de bescherming van de kust en het management van de kustzone. Gezien het feit dat Suriname deze uitdaging deelt met Guyana, Frankrijk (Frans-Guyana), en Brazilië, - welke landen alle grenzen aan de Atlantische Oceaan -, zal mede naar een sub-regionale aanpak van dit vraagstuk gestreefd worden, gebaseerd op wetenschap en diplomatie.

Diverse ontwikkelingen op het gebied van bos- en natuurbeheer, zoals de effecten van klimaatsverandering, het monitoren van bosbeheer voor betere besluitvorming en verbetering van bestuur door capaciteitsopbouw, vinden plaats. Ten behoeve hiervan zullen

beleidsdocumenten en wetgevingsproducten, zoals de Wet Bosbeheer en de Natuurbeschermingswetten geactualiseerd worden.

Mevrouw de Voorzitter,

In het kader van veilige en solide constructie van wegen en bruggen, zullen asfalteringsprojecten van het Landelijk Asfalteringsprogramma IV worden voortgezet. Tevens zullen naast het reguliere onderhoud aan bestaande bruggen, een aantal bruggen en aanmeersteigers in de distrikten Commewijne, Nickerie en Sipaliwini worden gebouwd.

Ter verbetering van het ontwateringssysteem van Paramaribo, zullen in dit dienstjaar projecten worden uitgevoerd aan kanalen en lozingen, zoals de Viottekreek, de Picorniekreek en het Overeemkanaal.

Het onderhoud aan waterkeringswerken zal gecontinueerd worden. Er worden praktische oplossingen thans voorbereid ter bescherming en optimalisatie van de nooddijken te Weg naar Zee. Intussen worden de voorbereidingen voor een structurele oplossing voor Weg naar Zee voortgezet.

De vuilophaal wordt gecontinueerd in de districten Paramaribo, Wanica, Saramacca en Nickerie. Dit verzorgingsgebied zal in 2016 uitgebreid worden met ondermeer het district Commewijne.

Met betrekking tot het onderhoud van overheidsgebouwen wordt gewerkt aan het ontwikkelen van effectieve restauratie- en onderhoudsplannen met een structureel karakter, om onderhoud op ad hoc basis achter ons te laten. De dienstverlening van het directoraat Openbaar Groen zal worden geoptimaliseerd ter verhoging van de leefbaarheid.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering zal in het komende dienstjaar, wat onderwijs betreft, zich richten op de totstandkoming van de Wet Primair Onderwijs, de Wet Secundair Onderwijs en de Wet Tertiair Onderwijs. Het project "Naschoolse Opvang en Begeleiding", zal na een grondige evaluatie, al dan niet in dezelfde vorm worden voortgezet.

Voor het Speciaal Onderwijs zal een studie moeten uitwijzen hoe vervolgstudies voor kinderen met een beperking mogelijk zijn. Ieder kind heeft recht op onderwijs. Ook kinderen met een beperking verdienen een reële kans om zich te ontplooiën in de maatschappij.

Het onderwijs in het binnenland verdient bijzondere aandacht.

Internationaal is het inzicht gerijpt, dat de voorschoolse educatie oftewel de Early Child Development (ECD), een belangrijke rol vervult bij de ontwikkeling van het kind in de peuterjaren. Deze vorm van onderwijs is nu in studie en het ligt in de bedoeling om deze ook spoedig te integreren in het basisonderwijs.

De Anton de Kom Universiteit hoort het vlaggeschip te zijn van ons onderwijs. Onze universiteit dient daarom zeer nauw gevolgd te worden in haar effectief functioneren als hoogste vorm van onderwijs. Het is daarom een natuurlijke zaak dat hoge eisen en verwachtingen zijn verbonden aan de universiteit, als wetenschappelijk onderwijs- en onderzoeksinstituut. Het is van belang dat dit hoogste instituut ook het hoogste gezag en ontzag naar de samenleving uitstraalt en dientengevolge regelmatig onder het vergrootglas zal moeten worden gehouden.

De Regering zal met betrokkenheid van de universiteitsgemeenschap en de leiding van het Ministerie en met anderen, waaronder het bedrijfsleven, de universiteit in dit dienstjaar diepgaand in al haar facetten aan een evaluatie onderwerpen en waar nodig grondig hervormen.

Cultuur, Mevrouw de Voorzitter, dient bij te dragen aan het waarderen, accepteren en respecteren van de diverse culturen van ons land, als noodzakelijke basis voor *natievorming*. Daartoe zal het cultuurbeleid zich veel meer dan voorheen, richten op het actief onderzoeken, onderwijzen en nationaal-breed en internationaal propageren van diverse cultuuruitingen waar ons land rijk aan is.

De Regering zal een Instituut voor de Geschiedenis van Suriname in 2016 in het leven roepen. Dit instituut zal de Regering adviseren en er zorg voor dragen, dat ons land beschikt over een authentieke visie over onze geschiedenis en dat vanuit die geaccepteerde visie

onze geschiedenis wordt beschreven en/of herschreven. De geschiedenis van Suriname moet een Surinaamse geschiedenis worden.

Mevrouw de Voorzitter,

Ik mag u informeren dat in dit dienstjaar voortgegaan zal worden met het geven van bijzondere beleidsaandacht aan de huisvesting van ons volk. In deze zal het Huisvestingsplan 2012-2017, leidraad zijn voor ons handelen.

Ter realisatie van het woningbouwprogramma van de Regering, zal vanwege lopende externe financiering, verdere uitvoering worden gegeven aan woningbouwprojecten te Richelieu en Oldenburg. Simultaan zal gewerkt worden aan de voorbereiding van de bouw van nog eens vijfhonderd woningen. In samenwerking met de Volksrepubliek China zal in dit dienstjaar gestart worden met de bouw van 1000 woningen.

De regering zal zich beijveren dat financiële instellingen ruimte bieden aan de minder draagkrachtigen om via zachte leningen te voorzien in hun woningbehoefte door middel van zelfbouw. Ook zal een voorstel tot wetswijziging inhoudende verruiming van de termijn van het recht van hypotheek aan uw Geacht College worden aangeboden.

De Regering garandeert dat de Algemene Oudedagsvoorziening (AOV) en de Algemene Kinderbijslag (AKB) gecontinueerd worden.

Met de maatregelen tot herstel van de economie is een sociaal vangnet ingesteld voor hen, die hierdoor onder moeilijke sociale omstandigheden zullen komen te verkeren.

Mevrouw de Voorzitter,

Ter voldoening aan de eis van kwaliteit van onze gezondheidszorg zullen in 2016 nascholingsactiviteiten in Suriname voor artsen en specialisten aanvangen. De medisch gerelateerde opleidingen zoals verpleegkunde zullen in 2016 verder kwalitatief verbeterd worden. Tevens zal er uitbreiding hiervan plaatsvinden.

Het Nationaal Actieplan voor de preventie van chronische niet-overdraagbare aandoeningen (NCD's) is in uitvoering. In dit plan wordt speciale aandacht besteed aan een kwetsbare doelgroep; onze jongeren. Door voorlichting op scholen, via de media en in

jeugdprogramma's, zal de jeugd vroeg de voordelen van een gezonde levensstijl aangeleerd worden. Hiermee continueert de Regering in 2016 de "Health in All Policies".

Beheersing van ziekte-uitbraken, ook hierbij inbegrepen de dreiging hiertoe van buiten uit, is een actueel onderwerp, respectievelijk door de veranderende klimatologische omstandigheden en door de vervaging van internationale grenzen. Op de begroting van 2016, zijn wederom middelen opgebracht om de sector in staat van paraatheid te houden, middels investeringen in voorraden vaccins, beschermings- en bestrijdingsmiddelen.

Bij de bestrijding van malaria is de samenwerking met onze buurlanden (Guyana, Frankrijk c.q. Frans-Guyana en Brazilië) opgevoerd, teneinde deze ziekte in het gehele Amazonegebied de kop in te drukken.

Mevrouw de Voorzitter,

In het dienstjaar 2016, zal de Regering alleen al vijf ontwerp-wetten op het gebied van de verbetering van de arbeidspositie van werkers aan uw Geacht College aanbieden. Het gaat in deze om ontwerp-wetten met betrekking tot uitzendbureaus, privé en openbare bureaus voor arbeidsbemiddeling. Verder betreft het de ontwerp-wetten in zake het in overeenstemming brengen van de wet vrijheid van vakvereniging, de wet op collectieve arbeidsovereenkomst en de wet op arbeidsinspectie met ILO verdragen. Ook zal het ontslagdecreet de nodige aandacht van de regering krijgen.

Verder zal in samenwerking met de Internationale Arbeidsorganisatie, de ILO, de totale wetgeving inzake bedrijfsgezondheidszorg, worden herzien.

Mevrouw de Voorzitter,

Bevordering van jongerenparticipatie aan actief burgerschap is een factor voor succesvolle persoonlijkheidsvorming van jongeren in de samenleving. Jongeren worden maatschappelijk gerijpt door positieve participatie in de samenleving met als gevolg duurzame ontwikkeling van de samenleving.

De Regering zal voortgaan met het betrekken van jongeren bij nationale vraagstukken, vooral inzake gendergelijkheid, burgerparticipatie, decentralisatie, non-discriminatie en gelijkwaardigheid, wereldvrede en democratie. Hierbij moet ook gedacht worden aan zinvolle vrijetijdsbesteding, vorming en karaktervorming.

Kansen en mogelijkheden voor jongeren op het gebied van ondermeer talentontwikkeling, werkgelegenheid, studiemogelijkheden en ondernemerschap, zullen te allen tijde door de Regering worden bevorderd.

In dit dienstjaar zal een Nationaal Sportcongres worden georganiseerd, waarbij alle overkoepelende sportbonden, alle stakeholders en allen die in Sport investeren, betrokken zullen worden. Uit dit Sportcongres zal een Nationaal Sport-Ontwikkelings Plan moeten voortvloeien, welk als beleidsplan zal dienen voor de Regering voor de periode 2015 – 2020.

Mevrouw de Voorzitter,

Wij zullen de mogelijkheden van ons land optimaal benutten om in een sfeer van vrede en harmonie onze verdere ontwikkeling te realiseren. Wij ervaren hierbij dat Suriname niet gevrijwaard is van de effecten van regionale en mondiale gebeurtenissen, die onze eigen ontwikkelingsinspanningen op politiek, economisch, ecologisch, veiligheids- en op ander vlak beïnvloeden. Derhalve zal onze diplomatieke communicatie met het buitenland zodanig worden gestructureerd en gevoed, dat de hieruit voortvloeiende internationale samenwerking resulteert in de versterking van onze sociaal-economische ontwikkeling.

Gelet op het feit dat het buitenland beleid ten dienste zal zijn van het succesvol kunnen uitvoeren van het ontwikkelingsbeleid van de Republiek Suriname, zal hierbij resultaatgerichte ontwikkelingsdiplomatie een essentiële leidraad zijn.

Duurzame ontwikkeling, Mevrouw de Voorzitter, gedijt het best in een sfeer van vrede, solidariteit en samenwerking. Tegen deze achtergrond zal het beleid voor het onderhouden van vreedzame en coöperatieve relaties met de buurlanden Brazilië, Guyana, Frankrijk (Frans Guyana), worden voortgezet. De samenwerkingsprogramma's voor duurzame sectorale ontwikkeling, die met deze landen zijn overeengekomen zullen, waar mogelijk, in versneld tempo worden uitgevoerd. Ons beleid voor het oplossen van de grensgeschillen met Guyana en met Frankrijk (Frans-Guyana) via de weg van dialoog, zal gecontinueerd worden. In dit verband zal de nationale grenscommissie voor de vaststelling van de maritieme grens met Frankrijk (Frans Guyana), spoedig operationeel gemaakt worden.

In aansluiting op de reeds bestaande samenwerking met cultureel-historische partners, met traditionele partners, met partners uit onze recente historie en met overige landen, zal het

beleid van strategische partnerschappen in het kader van de internationale samenwerking, als aanvulling op onze eigen ontwikkelingsdoelen en ontwikkelingsprioriteiten, verder worden uitgebouwd.

In het kader van de voortschrijdende politiek-diplomatieke positionering van ons land in de regio, zal de regionale samenwerking in het kader van de CARICOM, UNASUR, CELAC, MERCOSUR, ACTO en andere relevante regionale organisaties verder versterkt worden teneinde bij te dragen aan de bevordering van de continentale integratie, welke in belangrijke mate gedreven wordt door onze committering aan de Inter-Amerikaanse solidariteit. Naast de politiek-diplomatieke en de politiek-strategische afstemming, beoogt dit regionaal integratiebeleid additionele markten voor onze exporten te openen.

Op sub-regionaal niveau, Mevrouw de Voorzitter, is de samenwerking voorts erop gericht te geraken tot duurzaam beheer en verantwoord gebruik van de natuurlijke hulpbronnen, in het bijzonder in de Amazone regio, mede tegen de achtergrond van de desastreuze en non-discriminatoire effecten van klimaatsverandering en van natuurrampen. Suriname zal als bosrijkste land en als een land met een zeer laag ontbossingspercentage in de wereld worden gepresenteerd, via een intensieve media campagne teneinde een groter voordeel te halen uit deze hernieuwbare ontwikkelingsbron.

Ons buitenlandbeleid zal op zodanige wijze worden ingericht, dat een significante bijdrage geleverd wordt aan de nieuwe eisen voor economische ontwikkeling van ons land. Door verdergaande institutionele en professionele versterking wordt beoogd, hogere efficiëntie en effectiviteit in het buitenland beleid te bereiken.

Mevrouw de Voorzitter,

De daling van de internationale prijzen voor onze voornaamste exportproducten, met name goud en olie, heeft zich in 2015 voortgezet met de reeds genoemde negatieve gevolgen voor de overheidsinkomsten en de monetaire reserves van het land.

Vandaag de dag is de goudprijs gestaag afgenomen met cumulatief 33% van het niveau in 2012; de olieprijs ligt in 2015 gemiddeld 46% onder het gemiddelde van 2011-2013.

Vanwege de aanhoudende daling van grondstoffenprijzen – vooral goud en olie – ondervond de Staat een enorme terugval in inkomsten welke heeft geresulteerd in fiscale tekorten, en grote binnenlandse betalingsachterstanden.

De invloed van verminderde inkomsten uit de mijnbouwsector op de overheidsfinanciën heeft zich als volgt doen gevoelen: droeg de minerale sector in 2013 nog voor ruim 28% bij aan de overheidsinkomsten, in 2014 was dit afgenomen tot 21,5% en in het eerste halfjaar van 2015 tot 10%.

Bewust van mijn verantwoordelijkheid en als teken van goed bestuur heb ik als President van de Republiek Suriname in een vroeg stadium uitgebreid consultaties gehouden met de maatschappelijke en functionele groepen ten aanzien van de te treffen maatregelen, om het hoofd te bieden tegen de grondstoffenprijschok en daarmee de Staatsfinanciën in rustig vaarwater te loodsen. Ook oppositionele politieke partijen hebben deel uitgemaakt van de brede consultaties en zijn gevraagd dit nationaal vraagstuk met vereende krachten te helpen aanpakken. Deze strategie is niet alleen verwelkomd door de maatschappelijke en functionele groepen, maar ook door brede lagen van de bevolking.

De consultaties zijn uitgemond in het formeren van een tijdelijk adviesorgaan “Financieel Economisch Platform” (FEP) waarin terzake deskundigen van verschillende maatschappelijke groepen zitting hebben. In dit verband heeft de regering over een aantal eventueel te nemen maatregelen advies gevraagd aan het FEP.

In het algemeen was het FEP het erover eens dat dringende maatregelen vereist zijn om het tijt te keren. Het FEP bleek voorstander te zijn van een gefaseerde aanpak van de maatregelen waarbij voorzieningen ter bescherming van de meest kwetsbare groepen in de samenleving expliciet ingebouwd moesten worden. Ook zouden volgens het FEP de maatregelen voorgelegd moeten worden aan De Nationale Assemblée.

De regering heeft de verschillende adviezen van het FEP als uitgangspunten meegenomen bij de bepaling van de te treffen maatregelen. Enkele maatregelen zijn reeds uitgebreid bediscussieerd in De Nationale Assemblée, die middels een motie kanttekeningen heeft geplaatst en voorwaarden en suggesties heeft geformuleerd.

Mevrouw de voorzitter,

Na bestudering van de inhoud van de motie van De Nationale Assemblée en de vele momenten van overleg met zowel de vakbeweging als de bedrijfslevenorganisaties, heeft de regering besloten de ingangsdatum van de afbouw van de subsidie aan de nutsbedrijven te verschuiven, zodat er overeenstemming kan worden bereikt ten aanzien van een model dat

een reflectie is van een optimale afweging van adviezen. De regering gaat uit van basistarieven voor electriciteit en water. Hiervan zal voor de eerste 6 maanden 60% direct danwel volgens een gestaffelde doorberekening, rekening houdend met de lagere inkomstengroepen en de kleine ondernemers, doorgevoerd worden. De resterende 40% zal in 2 termijnen van 20% worden doorgevoerd waarvan de eerste na 3 maanden en de tweede op 01 oktober 2016. Dit betekent dat de afbouw van subsidie per 01 oktober 2016 volledig gerealiseerd moet zijn. Deze gefaseerde aanpak zal alsnog een subsidie van ongeveer SRD 80 miljoen vergen tussen 01 oktober 2015 en 01 oktober 2016.

Mevrouw de Voorzitter,

De bescherming van de minder draagkrachtigen heeft de volle aandacht van de regering. Er mag ervan worden uitgegaan dat deze groep vanwege de weinig beschikbare middelen slechts in beperkte mate gebruikmaakt van elektriciteit. Uitgaande hiervan is de overheid voornemens elektra-gebruik tot een bepaald niveau te blijven subsidiëren. Verder zal de verhoging dusdanig worden opgebouwd dat brede schouders de zwaarste lasten dragen- zoals ook het geval is bij het progressief belastingsysteem in Suriname dat gebaseerd is op het principe van sociale rechtvaardigheid. Daarnaast zal de overheid een sociaal vangnet opzetten om, waar nodig, steun te bieden.

Mevrouw de Voorzitter,

Het is goed om erop te wijzen dat bevriende naties en internationale instellingen Suriname een warm hart toedragen:

De Interamerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) zal ook in het komend jaar een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Suriname via ondersteuning in de sectoren energie, onderwijs, agrarisch, private sector en overheidsfinancien. De totale bijdrage van de IDB wordt geschat op USD 155 miljoen. Suriname en de IDB zullen in 2016 een nieuw samenwerkingsprogramma voor de periode 2016-2020 formuleren, afgestemd op de ontwikkelingsdoelen van Suriname.

Uit de samenwerking met De Volksrepubliek China zijn schenkingsmiddelen ter waarde van USD 60 miljoen ter beschikking gesteld voor de bouw van 1000 woningen. Tevens is er een schenking van 4.5 miljoen euro's ten behoeve van misdaad preventie en verkeersveiligheid.

Als uitvloeisel van de bilaterale samenwerking met de Verenigde Staten van Amerika is USD 700.000 beschikbaar voor de training van politie en brandweer.

Uit de samenwerking met de Europese Commissie is voor de periode van 2014-2020 een schenking van 13.8 miljoen euro's ten behoeve van de agrarische sector.

Uit de samenwerking met India is een tweede creditline van USD 50 miljoen toegezegd.

In november komt het Franse Ontwikkelingsagentschap (AFD) om een actie-programma voor de komende 4 jaar met Suriname uit te werken.

Ook de uitstekende samenwerking met de Islamic Development Bank op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg zal in dit dienstjaar worden voortgezet.

De bilaterale samenwerking met Cuba en Brazilië levert al decennia lang, benevens veel vuldige technische assistentie, een scala aan goed opgeleide academici ten behoeve van de Surinaamse samenleving.

Mevrouw de voorzitter,

Staat u mij toe om, gebruik makend van het forum van uw Geacht College, de erkentelijkheid van Suriname aan onze bevriende naties en internationale financiële instellingen te betuigen. Via u danken wij al deze bevriende landen en gerenomeerde internationale organisaties dat zij met hun ondersteuning bijdragen aan de realisatie van doelen van het ontwikkelingsbeleid van ons land in ons streven om in onafhankelijkheid vooruitgang voor ons volk te bereiken.

Mevrouw de Voorzitter,

Hoezeer wij ook de ondersteuning van bevriende landen en internationale organisaties verwelkomen en appreciëren, rust op de eerste plaats op ons en op onze kinderen de verantwoordelijkheid om de ontwikkeling van dit land zelf ter hand te nemen.

Derhalve, Mevrouw de Voorzitter, nemen wij de vrijheid u en uw Geacht College te informeren over de voortgang van onze onderhandelingen met de Alcoa, welke in oktober 2014 zijn aangevangen. Wij hebben deze onderhandelingen nog niet afgerond, Mevrouw de Voorzitter, maar de lijnen naar het einde hiervan tekenen zich al duidelijk af en de perspectieven voor Suriname en Alcoa zijn hoopvol.

De gemeenschappelijkheid van belangen tussen Suriname en de Alcoa is gevonden in de continuering van de bauxiet-industrie in ons land. Hiertoe zou met name de Bakhuis-

afzetting naar schatting 300 miljoen ton groot zijn en goed zijn voor 80 jaar op basis van 1.5 miljoen ton aluinaarde-productie per jaar. Andere bauxiet afzettingen in Suriname zouden de sector nog langer in leven kunnen houden. Suriname en de Alcoa zijn reeds met elkaar over eens in een draft MOU, een industrie te kunnen ontwikkelen in ons land met een investering van circa USD 3 miljard. Een nieuwe industrie die langdurig kan concurreren en vooral groter en sterker zal zijn.

Hiertoe zal een nieuwe en aan de tijd en eisen aangepast en solide basis gelegd worden. De Alcoa zal de Paranam raffinaderij op 30 november a.s. sluiten, doch zijn verplichtingen jegens haar werknemers en gepensioneerden nakomen. Ook zal de Suralco zijn milieuverplichtingen nakomen volgens de evaluaties alsmede algemene plannen die eerder met de Surinaamse overheid besproken zijn. Voorts zal de raffinaderij ontmanteld worden en de locatie gesaneerd worden op een wijze die verder industrieel gebruik mogelijk maakt, bijvoorbeeld als locatie voor een nieuwe "Bakhuys-raffinaderij".

De Alcoa en Suriname hebben het voornemen samen mijn- en raffinageprojecten van wereldklasse te implementeren met bauxiet vanuit Bakhuys.

Ook zullen Suriname en de Alcoa investeerders aantrekken om deze projecten te realiseren en wel binnen 2 jaar. Kosten voor engineering en studies zullen maximaal 2 jaar vergen voor het winnings- en raffinageproject en zullen geheel door de Alcoa gedekt worden. Uitgegaan wordt van het opzetten van een raffinaderij met een aanvankelijke capaciteit van 1,5 miljoen ton aluinaarde per jaar, met de optie tot uitbreiding naar 3 miljoen ton productie per jaar. Nagegaan zal worden welke locatie voor de nieuw op te zetten moderne raffinaderij de beste zal zijn, waaronder begrepen de Paranam-locatie versus een locatie in het westen van Suriname.

Samen zullen opties verkend worden voor een optimale mogelijkheid om met succes tegelijkertijd de mijnbouw-, raffinage-, energie- en infrastructuurprojecten te realiseren.

De energieprijzen voor geleverde stroom vanuit Afobakka zullen tot en met 31 december 2019 gestabiliseerd worden. De referentieprijs voor olie die wordt gehanteerd in de stroomprijsformule, wordt vastgesteld op USD 40 per vat, met een jaarlijkse verhoging van USD 3 per vat, vanaf 2017; alle stroom boven de 80 MW die per maand aan de overheid wordt geleverd, wordt gekocht tegen een vaste prijs van 4,9 dollarcent per kWh.

Alcoa zal de achterstallige betalingen van de overheid over 2014/2015 kwijtschelden, op USD 4.8 miljoen na, welke in 48 termijnen betaald zullen worden.

Gelet op de geest van de samenwerking zullen Suriname en de Alcoa ermee instemmen de Brokopondo Overeenkomst vroegtijdig te beëindigen en de overdracht van de waterkrachtcentrale te Afobakka aan Suriname te effectueren op 31 december 2019. Vanaf die datum zullen wij volledig eigenaar van de Afobakka waterkrachtcentrale zijn.

Met het besluit van de Surinaamse overheid en de Alcoa om samen de bauxiet-aluinaarde industrie voort te zetten zijn de economische perspectieven voor Suriname in positieve zin veranderd.

Mevrouw de voorzitter,

Verder wil ik u mededelen, dat de versnelde opstart van de Surgold mijn in het Meriangebied per medio 2016 een belangrijke bijdrage zal beginnen te leveren aan de vergroting van onze verdien capaciteit en de vergroting van de werkgelegenheid.

Voorts wil ik u mededelen dat, uitgaande van de planning van Staatsolie voor finalisering van de raffinaderij tegen eind 2015, over het jaar 2016 de deviezenbesparing tussen de USD 100 en 125 miljoen een feit zal zijn.

Mevrouw de Voorzitter,

Alleen al deze drie positieve en markante ontwikkelingen geven ons, ondanks de tegenvallende internationale economische omstandigheden, als natie redenen genoeg om hoopvol gestemd de toekomst tegemoet te treden.

Ik Dank U

Staat u mij eveneens toe, Mevrouw de Voorzitter, om de ontwerpbegroting 2016 te presenteren.

Het **totaal van de geraamde overheidsinkomsten** voor het dienstjaar 2016 bedraagt **SRD 4.520,6 miljoen (VIER MILJARD VIJFHONDERD EN TWINTIG MILJOEN ZESHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR).**

De **geraamde uitgaven bedragen in totaal SRD 4.969,8 miljoen (VIER MILJARD NEGENHONDERD EN NEGEN EN ZESTIG MILJOEN ACHTHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR).**

Het **saldo** van de totale ontvangsten en de totale uitgaven presenteert een **tekort** van **SRD 449,2 miljoen (VIER HONDERD NEGEN EN VEERTIG MILJOEN TWEEHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR).** Dit tekort is gelijk aan 2,4% van het Bruto Binnenlands Product.

Nader uitgesplitst bestaat de totale overheidsuitgaven voor het dienstjaar 2016 uit:

Operationele Uitgaven ad SRD 2.176,6 miljoen (TWEE MILJARD EENHONDERD ZES EN ZEVENTIG MILJOEN ZESHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR), terwijl de **Programma's** een totaal bedrag bestrijken van **SRD 2.793,2 miljard (TWEE MILJARD ZEVENHONDERD DRIE EN NEGENTIG MILJOEN TWEEHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR).**

De operationele uitgaven hebben betrekking op de personeelsgerelateerde, overige operationele uitgaven en kapitaaluitgaven van de verschillende ministeries. Ten aanzien van de personeelsgerelateerde uitgaven gaat het met name om de kosten van:

- Lonen en salarissen;
- Sociale premies.

Met betrekking tot de overige operationele uitgaven wordt met name bedoeld de kosten van:

- Goederen en diensten;
- Subsidies, Bijdragen en schenkingen;
- kantoorkosten, aanschaffingen en klein onderhoud aan gebouwen en terreinen.

De Programma's presenteren het uit te voeren beleid c.q. projecten van de regering. Hiervan zal een bedrag van **SRD 2.675,8 miljoen (TWEE MILJARD ZESHONDERD VIJF EN ZEVENTIG MILJOEN ACHTHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR)** uit eigen middelen worden opgebracht en **SRD 117,4 miljoen (EEN HONDERD ZEVENTIEN MILJOEN VIERHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR)** zal uit leningen en andere financieringsbronnen worden gefinancierd.

Met betrekking tot de totale overheidsontvangsten voor het dienstjaar 2016 worden deze onderverdeeld in:

- **Directe Belastingen ad SRD 1.335,0 miljoen (EEN MILJARD DRIEHONDERD VIJF EN DERTIG MILJOEN SURINAAMSE DOLLAR)**
- **Indirecte Belastingen ten bedrage van SRD 1.624,0 miljoen (EEN MILJARD ZESHONDERD VIER EN TWINTIG MILJOEN SURINAAMSE DOLLAR)**
- **Niet Belasting Ontvangsten voor SRD 1.444,2 miljoen (EEN MILJARD VIERHONDERD VIER EN VEERTIG TWEEHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR)**
- **Overige financieringsbronnen voor het totaal bedrag van SRD 117,4 miljoen (EEN HONDERD ZEVENTIEN MILJOEN VIERHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR)** zijnde leningen en schenkingen
- Het totaal bedrag aan belastingen- en niet belastingmiddelen komt neer op **SRD 4.403,2 miljoen (VIER MILJARD VIER HONDERD EN DRIE MILJOEN TWEEHONDERD DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR).**

Ik Dank U